

INTER NOS.

PAPE - de Afscheiding - JANSSEN.

IX.

Afgezet.

Het wordt 7 October 1835 voor het Provinciaal Kerkbestuur te 's Hertogenbosch vergaderd. De beklagden zijn niet geciteerd. Pape schrijft 12 Oct.: „Ik had gehoopt, ik had verwacht, dat het Provinciaal Kerkbestuur voor deszelfs jongste vergadering, de beklagden zoude hebben gedagvaard, en een besluit genomen, daar ik mij gehaast had om 14 (zegge veertien dagen) te voren het kerkbestuur al de stukken tot de Sectarissen (sectevormers) betrekkelijk toe te zenden, zoodat er waarlijk weinig te delibereeren viel, daar men hunne eigen schriftelijke verklaringen van muiterij in handen had, doch men heeft den langen weg ingeslagen. Meliora speremus. — Ik zal heden nog aan Augustini schrijven hoe men met Brummelkamp heeft gehandeld, en hem opwekken tot doortasten.

„Van Rhee is thans te Bekerke in Walcheren, en heeft aldaar tweemaal gepredikt. Ongelukkig heeft de tegenwoordige Predikant van Bekerke, thans een zwaren strijd wegens zijn onwaarde om het Evangelie te verkondigen! Nu, van Rhee zal hem wel op de been helpen.

Wat het Provinciaal Kerkbestuur doet? — Een commissie benoemen, natuurlijk!

De praeses Van Heusden schrijft 13 Oct.:

„De zaak van Van Rhee en Gezelle Meerburg moest men beginnen met eene commissie van onderzoek te benoemen, waartegen de leden zeer opzagen wegens de ondervondene moeyelijkheden in de zaak van Scholte, maar het rapport der commissie aan de laatste Synode wegens diergelijke zaken uitgebracht, en waarvan ik een exemplaar had ontvangen, heft de bezwaren op, alzoo uit dit rapport blijkt dat de zaak van gemelde predikanten met ernst behoort behandeld te worden.

De commissie wacht met haar arbeid, tot Van Rhee van zijn reis is teruggekeerd. Daarmee is 't eind October geworden.

„Van Rhee is gisteren, zoo verhaalt Pape 29 Oct., na een afwezigheid van vijf weken, niet de stoomboot Veen voorbij en naar 's Bosch gevaren. Zijne vrouw heeft hij dus niet eens een bezoek gegeven!!! — Te Veen is Meerburg aan de stoomboot aangezet, en heeft de reis mede naar 's Bosch gedaan, zoodat de beide Paleologen toch voor eene commissie heden verschenen zijn.

„De zaak is, aldus Verschoor (burgemeester van Sleenwijk en lid van de Commissie van het Prov. Kerkbestuur) aan Janssen, „door onze commissie (Prins, Augustini, Verschoor) hoogerstig, bedaard en kalm met die Heeren, gedurende ruim 4 uren behandeld. Ds Van Rhee gaf de sterkste blijken van onverzettelijkheid, doch de Heer Meerburg zou zich best laten vinden, maar hij heeft zich te veel afhankelijk gemaakt van het volk, zich te veel prijsgegeven aan inblazingen van Scholte cum suis, dan zich vrij te kunnen gevoelen in zijn handelingen, daarom zullen beide wel volharden in hunne ongehoorzaamheid aan de kerkelijke verordeningen, en er blijft dus niets over dan hen uit den dienst te ontsetten en deze gevolgen zijn hun voorgelouden. Ds Meerburg scheen hiervoor beducht te zijn.

„Ds Augustini zeide mij bij deze gelegenheid, dat het besluit der Provinciale Synode van Zuid-Holland te Breda in 1807 (meene ik) gehouden ten aanzien van het laten zingen of afgeven der Evangelien, Zingen, Zijn Ed. onbekend was, en daar Veen en Almkerk destijds tot Zuid-Holland behoorden en deze besluiten voor hen verbindend zijn, gelijk beide beklagden ook erkenden, dat zij in hunne kerkboeken vonden, zoo zal ik trachten dezelve van de eene of andere plaats in dezen omtrek te doen afschrijven en bij de eerste vergadering van het Prov. Kerkbestuur hetzelfde met den inhoud bekend maken, daar de overtreding dezer zoo duidelijke verordeningen een hoofddreden is van hunne demissie. — De besluiten zijn, geloove ik, van de jaren 1807 en 1808.

N. B. Niet eens alle leden van deze uitgekozen commissie kenden, terwijl ze Meerburg c.s. onderhanden nemen, het besluit van 1808! En Verschoor, die met het besluit op de hoogte is... sinds September (vgl. art. I) voorziet dat het Prov. Kerkbestuur zelf waarschijnlijk evenmin kennis heeft van de besluiten uit een vorige periode.

Het is wel zeer duidelijk, dat de Gezangenkweste slechts een stok is geweest om deze adressanten-aan-de-Synode te kunnen slaan. —

Pape weet van de vergadering der Prov. Commissie alleen dit te vermelden:

„Van Rhee en Meerburg zijn voor de commissie te 's Bosch geweest, en zooals Van Rhee op den predikstoel zig eergisteren uitliet, heeft hij niets horroepen. Naar ik hoor, zal nu de kerkeraad van Veen in deze week geciteerd worden. Van

reformatie ook op het stuk der Belijdenis gewild". („De Heraut" van 14 Maart 1920. De spatieringen zijn van „De Heraut" zelf.)

Tegen deze ideeën van den „Heraut"-redacteur kwam verzet.

Er was reeds — naar „De Heraut" zelf schrijft — „een storm" opgestoken tegen het pleidooi van „De Heraut" om de Kerkorde „in democratischen zin" (!!!) te hernieuwen.

Maar alarmkreten werden geslaakt over het streven naar Belijdenisherziening.

De „Groninger Kerkbode" b.v. schreef:

„Wat beteekent deze uitdrukking?

Deugt onze belijdenis niet?

Is onwaar wat daarin beleden wordt?

Wordt de heele belijdenis zoo niet losgemaakt en van kracht beroofd?"

Ja er kwam zelfs „van meer dan een zijde het verwijt, dat zulk een revisie puur Arminiaansch zou wezen en lijreucht tegen ons Gereformeerd beginsel zou ingaan."

„De Heraut" zet dan uiteen het verschil tusschen het Arminiaansch drijven van de belijdenis-herziening en die andere welke „De Heraut" voorstaat.

Geruststellend lezen we dan „reden om alarm te luiden, is er niet".

En dan komt dit schoone, rake en echt stichtelijke slot — up to date ook in onzen tijd:

„Al te veel ons hiervan aantrekken zullen we niet. Men weet wat de goede burgerij te Kampen overkwam.

De wachters meenden brand in den kerktoeren te hebben ontdekt. Het alarmsignaal werd gegeven. De burgers stroomden saam op de markt. De brandspuit rukte aan.

Totdat een nuchtere toeschouwer opmerkte, dat het de maan was, die haar vreedzaam licht door de schalmgaten spelen liet."

Moge het gebeuren, dat er ook nu vele nuchtere toeschouwers komen, die een kerkbrand van maanlicht weten te onderscheiden.

De spuitgasten rukken dan wel weer in. En ze krijgen gewis van alle omstanders een vriendelijken lach mee op hun terugtocht.

H.

C. V.

Naschrift. Een leerzaam stuk, waarin dr. Kuyper juiste dingen zei, uitgenomen dan die opmerking over Kamper-burgerij. Inzake de „Kamper uien" schreef de heer J. H. Kok een uitstekend gedocumenteerd werk, waaruit blijkt, dat de Kampers de dwaze stukjes niet hebben uitgehaald, doch voor den dag gehaald: elders vielen ze voor; in Kampen vielen ze op, waarom men ze dan ook aldaar door den druk aan het vermaak overgaf.

K. S.

VAN HET HEERLIJK AMBT

Hoe maak ik mijn preek?

Waar het bij het maken van mijn preek allereerst op aankomt, dat is de gestalte des harten, waarin ik mij met dat werk bezig houd.

Deugt die gestalte niet, dan zal mijn werk niet vlotten en wat ik klaar krijg zal nooit kunnen zijn, wat het behoort te wezen.

Een dominee, die hiernee geen rekening houdt, loopt gevaar, dat hij bij zijn preekmaken gaat gelijken op een machine, die, voor hij in het werk werd gezet, niet werd gesmeerd, waarbij niet elk onderdeel goed is gesteld, zoodat, onder het loopen, alles schuurt en kraakt, het werk niet opschiet en, wat er voor den dag komt, een product is van tweede of derde qualiteit.

Daarom eerst enkele opmerkingen over die gestalte des harten.

Wie zich zet tot het maken van een preek moet, dat is het eerste, waar ik op wijs, daarbij zelf staan in het geloof en moet hebben gebroken met de zonde.

Ik wil niet zeggen, dat een ongeloofige, een twijfelbaar, een, die heimelijk een zonde aan de hand houdt niet een preek zou kunnen maken, die stichling brengt aan de hoorders.

Dat is in den laatsten tijd wel eens beweerd. Zooals een timmerman met een knijptang, die zoo verroest is, dat hij niet dicht wil, geen spijker uit het hout kan trekken, zoo, zegt men, kan God met een dienaar, die zelf niet recht staat, geen zondaar trekken uit het zonde-hout.

Dat nu is niet juist.

God is niet afhankelijk van den prediker; Hij werkt door het Woord; en waar dat gebracht wordt, al was het ook door een goddelooze, daar kan Hij Zijn werk doen.

Wel is waar, dat wanneer ik mijn preek maak in ongelooft, in zonde, die preek licht iets missen zal aan warmte, aan overtuiging, aan bezieling, zoodat zij (naar de wetten der rhetorica) minder dan een andere, in het geloof gemaakte, het hart der hoorders zal roeren.

En wijl ik, als mensch, doen moet, wat ik doen kan om het Woord tot het hart te brengen, zal ik door zulk preeken schuldig worden voor God en zal ik daarbij op vrucht niet mogen rekenen.

Maar God kan en zal toch, ook bij deze prediking, het Woord Zijn werking doen hebben, gelukkig.

Over deze quaestie kunnen wij het later nog wel eens hebben; nu gaat het over het maken van een preek.

En daarbij staat het vast, dat wanneer ikzelf niet sta in het geloof, wanneer ik van mijzelf weet, dat ik een zonde aan de hand houd, ik mij daardoor ontzaglijk geremd zal gevoelen (tenzij ik een karakterloos mensch ben) bij de voorbereiding voor de Bediening des Woords, die altijd zijn moet een vermaning tot geloof en bekeering.

Nooit kan ik het daarom u, die tot prediken geroepen zijt, sterk genoeg op het hart binden: „leef uit en naar het Verbond; aanvaardt kinderlijk Gods beloften en geeft, aan den alomvattenden eisch des Verbonds, onbepaalde heerschappij over uw gansche leven".

Anders zal er altijd een nevel hangen tusschen u en uw werk, die u belet een klaar inzicht in —, en een ruimen toegang tot dat werk te hebben.

In de tweede plaats; laat er bij u een krachtig besef zijn van roeping.

Vast sta het voor u: „God Zelf heeft, door Zijn gemeente mij geroepen om hier, aan dit volk, Zijn Woord te bedienen.

Dat zal ons bewaren voor luchthartigheid.

Er zijn menschen, die, bij hun preekmaken, daarvoor gevaar loopen. Zij studeeren gemakkelijk, zij stellen gemakkelijk, zij spreken gemakkelijk; „wat zou me zoo'n preekje, desnoods twee op een morgen". Zoo'n luchthartigheid is nooit en nergens op zijn plaats, maar zeker niet bij het werk van den Dienaar des Woords.

Wij hebben Gods boodschap te brengen aan Gods Volk; wij hebben te laten zien Gods heerlijkheid aan Gods kinderen; wij hebben te weiden de kudde des Heeren in 's Heeren weide. Elk tekort, door eigen schuld, stelt ons schuldig voor God, voor Zijn Woord, voor Zijn Volk.

Hier past heilige beving en inspanning van onze krachten tot het uiterste, waardoor vanzelf het gebed om 's Heeren hulp ons lispelend over de lippen komt, zoovaak wij met onze preek beginnen.

En daartoe komen wij door dat klare, krachtige besef van onze roeping.

Tegelijk verdwijnt daardoor de funeste angst.

Angst bij het maken van een preek is een heel erg ding, waardoor dit kostelijke werk voor velen week in, week uit, tot een marteling wordt.

Bij sommigen is dat angst voor menschen. „Wat zouden de menschen er van zeggen?"

Onder het preek-maken zien ze dezen en dien voor zich zitten; 't is hun alsof ze dien man of die vrouw reeds het hoofd zien schudden of met een minachtend glimlachje het hoofd zien buigen.

Dat belet hen te komen tot een vaste overtuiging omtrent den zin van den tekst.

Zij schrijven een zin op, maar de angst, dat men het zoo niet goed zal vinden maakt, dat zij dien even snel weer doorhalen.

Tien keer beginnen ze en dan zijn ze nog even ver en houden moedeloos op.

Anderen hebben meer hinder van den angst voor de verantwoordelijkheid tegenover God, Zijn Woord, Zijn volk.

Dat is veel ontzaglijker. Zooals er menschen zijn, die uit angst voor een oordeel niet aan het Avondmaal durven komen, zoo durven zij niet naar den kansel.

Dat verlamt hun krachten bij de voorbereiding van den Dienst des Woords.

Altijd weer hindert hen die gedachte: „zou het zoo wel goed zijn, zou ik het nog niet anders, zou ik nog niet meer moeten zeggen?"

Zij schreien het soms uit en toch — zij kunnen niet verder.

Dat is heel erg.

O, die angst; maar wie zich klaar van God geroepen weet komt hem te boven.

Wie weet: „God zendt mij met een boodschap naar dit volk", zal niet bang wezen voor menschen hoe vroom, hoe wijs, hoe critisch zij zijn.

Hij zal van critiek willen leeren, maar er niet voor vreezen; en zoover zij onrechtvaardig is, zal hij ze naast zich neerleggen.

Ook zal hij de angst voor de verantwoordelijkheid overwinnen.

Hij zal immers zeggen: „Die mij roept, zal mij ook helpen; Hij zal, op mijn gebed, mij kracht en wijsheid geven; Hij zal mij, in mijn gebrek aanzien in Christus; Hij zal mij om Christus' wil ook mijn ambtelijke zonden vergeven en in Christus ook mijn gebrekkig werk vruchtbaar maken".

Dat geeft rust; dat geeft ook blijdschap.

Blijdschap; ja ook dat behoort tot de rechte gestalte van het hart, bij het maken van zijn preek.

Daarover een volgenden keer.

D. v. D.

Augustini heb ik geen tijding hoegenaamd, hij schijnt de zaak als een staatsgeheim te behandelen.

„Scholte heeft te Amsterdam geoeftend, en te Gorem kamers gehuurd.“

„Het is thans zoo stil in deze streken opzettelijk Genderen“ (Donker Curtius schreef 10 Sept. ook reeds: „Na de prügelpartij te Gamenen schijnt Scholte de lust verloren te hebben om in Gelderland te prediken“), „dat men er niet meer van hoort spreken. Die tegen Scholte zijn, hebben uitgepraat, en die met hem zijn, schamen zig, men had te Genderen er op gerekend dat hij zoude blijven, en nu laat hij ze zitten! De zaken van Veen en Almkerk houden thans de aandacht bezig, en ik hoop dat die spoedig zullen afloopen, want hoe eerder de stal van Augias geruimd wordt des te beter. Scholte is vanwege het hof van Appel gesommeerd ter betaling van ruim f200. — Te Gorem moet het gelding excessief kostbaar zijn, door de menigvuldige getuigen.“

Den 21en Nov. komt het Prov. Kerkbestuur weer bijeen. Er zal nu door Verschoor wel een afschrift van het oude Gezangen-besluit ter tafel zijn geweest, zoodat de leden hebben kunnen hooren hoe de Prov. Synodus van 1808

„Inherenderende haar besluit van 1806 — nader bekrachtigd in 1807, oordeelt 't zelve, in den stijl der kerke, die even ver behoort verwijderd te zijn van gebieden, als geweld en heerschappij te oefenen over de conscientien der menschen, duidelijk genoeg te zijn om uit te drukken, de volstrekte verplichting van elken Predikant, de openbare godsdienst-oefeningen onder haar Ressort dirigerende om op denzelfden voet en wijze de Evangelische Gezangen te gebruiken als de bij ons in gebruik zijnde Psalmen en Lofzangen.

De tegenstand tegen de Gezangen is reeds oud, want het stuk vervolgt:

„En daar de Synodus in ervaring is gekomen dat op sommige plaatsen onder haar ressort redeloos tegenstand in de Gemeente en disobedientie van deszelfs Predikanten gevonden word, zoo is 't, dat zij tot maintien van haar besluiten op dit respect:

„1e. Alle predikanten inuungeert om zich bij elke openbare godsdienst-oefening conform derselver te gedragen, zoowel in het gebruiken van onze Psalmen als van de nu ingevoerde Gezangen, interdicende aan dezelve wel uitdrukkelijk alles wat strijdig is met het oogmerk dezer vergadering.“

De leden hebben nu ook eens kunnen hooren hoeveel manieren men in den goeden ouden tijd reeds kende om den Gezangen-plicht te ontduiken, want het stuk somt op:

„— als daar is 't heimelijk of meer openbaar vilipeerden der Psalmen of Gezangen, — Het noemen der Psalmwys, waarop eenig lied gesteld is, — Het alleen laten zingen der Gezangen eer nog des Heeren Woord der Gemeente is voorgelezen, — 't Schuilen agter een proteuze resolutie of belofte van indemniteit des kerkeraads of van anderen, — 't Gebrek van noodige gezangboeken, — in één woord alles wat verstrekken kan om de bedoeling der Synode te ontduiken, ja dezelve illusoir te maaken.

En nu mag Verschoor, al voorlezend, met grooten nadruk spreken, en moeten de leden van het Prov. Kerkbestuur hun ooren spitsen, want nu zal hun worden bekend gemaakt wat zij zoo met een met Van Rhee en Meerburg kunnen doen.

„zullende zoodanige Predikanten onder welke of hoedanige wijze dan ook, die zich hieraan schuldig maaken, door de respectieve kerkeraden, of bij nalatigheid van dien, door de Classen, waaronder zij ressorteeren ten aller-ernstigste gereprimendeerd, en volhardende, als moedwillige overtreders der kerkelijke wetten worden gestraft, zelfs, tot suspensie en afzetting van hunnen dienst.“

Het stuk is nog veel langer, maar het Prov. Kerkbestuur heeft nu den stok in handen, en stuurt de beide predikanten, die een onwelkom request aan de Haagsche Synode zonden, een zeer lang vonnis van afzetting, waarin bij deze „hoofdeden van hunne demissie“ ook nog minder belangrijke fouten worden opgesomd.

Uit den volgenden brief van Augustini (geschreven Zondag 29 Nov. aan Pape, die hem aan Janssen doorzond) blijkt dat de afgezeten pas een week later afschrift van hun vonnis ontvingen (de militaire bezetting moest zoo mogelijk eerst geregeld worden!)

's Hertogenbosch, den 29 Nov. 1835.

„Amice, ik kan mij thans eerst zetten tot een meer volledige beantwoording uwer laatste missiven. Van Rhee en Meerburg zijn Dinsdag 11. afgezet. Wij hebben den Gouverneur daarvan kennis gegeven en tevens in consideratie of het niet noodzakelijk ware tot beveiliging der ringbroeders, die daar te Veen en te Almkerk moeten prediken en tot bewaring van orde en rust, ten goede der ingezetenen, om eenige militie derwaarts te detacheren, en wel vóór Zondag den zesden December aanstaande, vermits aldan de vervulling der predikbeurten door naburige leeraren een aanvang moet nemen.“

Tusschen haakjes: De Roomsche Gouverneur, Baron van den Bogaerde van ter Bruggé, wil dit verzoek niet direct in, alle betrokken burge-

meesters schrijven hem dat militie niet noodig zal zijn, en de diensten op 6 Dec. verlopen ook in alle rust en orde.

„Afschriften der uitspraken zullen aan de bezaarden en aan hunne kerkeraden, door onzen bediende, tegen Dingsdag of Woensdag aanst. zoo ik hope in handen komen — en wanneer ik vaardig geholpen worde door copyisten, tegen denzelfden tijd ook aan het respectieve Classikale Bestuur. Ik melde dit zoo spoedig mogelijk, vooraf aan u, opdat terstond alle de maatregelen, die door omstandigheden, en naar reglementaire bepalingen vereischt worden, zouden kunnen genomen worden.“

Pape begrijpt den wenk, en schrijft o.m. oogenblikkelijk aan Janssen (30 Nov.):

„Mag ik u praecalabel verzoeken (wat ik ex officio nader zal doen) om te willen zorgen, dat de tractementen dezer loopende quartalen volgens de wet, ten mijnen name geordonneerd worden. Ik verzoek zulks ook vroeger, ten opzichte van Scholte, doch er is niet aan beantwoord; als quaestor heb ik er dan eenig voordeel van, en kan mijne verschotten (Class. proceskosten) incasseeren, dat anders zoo moeyelijk gaat.“

Dit verzoek om de tractementen van Meerburg en Van Rhee (nog voor deze zelf kennis van hun afzetting hebben!) moet zijn ingewilligd, want 16 Jan. triumpheert de scriba:

„Het Prov. Kerkbestuur heeft eene rekening aan Van Rhee en Meerburg van f180 of daaromtrent, ons bestuur van f20. Ik had gehoopt, dat men op de gewone Prov. Vergadering (op 7 Oct.) de zaak had afgedaan, waartoe dezelve in staat was gesteld, doch er is eene extra vergadering gehouden. Ik hoop dat Augustini aan zijn geld zal komen, gelukkig dat ik het mandaat van Van Rhee en Meerburg onder mij heb.“

W.

K. B.

ZENDING EN EVANGELISATIE

Vruchten van Tambaram.

II.

Bezwaren tegen conferentiële avondmaalsviering.

In een vorig artikel spraken wij over één van de vruchten van Tambaram: de versterking van het gevoel van saamhoorigheid tusschen de verschillende deelnemers der Conferentie uit meer dan 70 verschillende landen en behoorend tot verschillende rassen.

Bijna al de aanwezigen zijn diep onder den indruk gekomen van het oecumenisch karakter van de christelijke kerk, zooals die in Tambaram openbaar werd.¹⁾

Natuurlijk was deze vergadering van den Internationalen Zendingsraad geen kerkelijke samenkomst, een oecumenisch concilie of i.d., ook al waren vele deelnemers officieel door hun kerken afgevaardigd. Was dat het geval dan zouden zeer vele afgevaardigden er niet zijn geweest. Ook de leden van onze Hollandsche en Indische Gereformeerde kerken niet. (Ds Harrenstein, Ds Pos en Dr Wardaja.)

Het is m.i. daarom ook niet juist, dat op zulke conferenties het H. Avondmaal wordt gevierd, zooals blijkbaar steeds meer de gewoonte wordt. Hoe plechtig en indrukwekkend zulk een avondmaalsdienst ook moge zijn, zij hoort op zulk een niet-kerkelijke conferentie niet thuis. Temeer omdat de eenige eisch, die voor het toetreden tot dit H. Avondmaal wordt gesteld, de deelname aan de Conferentie is, terwijl het wel zeker is, dat ook verscheidene „moderneren“ ter Conferentie aanwezig waren. Bovendien werd te Tambaram het avondmaal zoowel volgens den Gereformeerden als volgens den Anglikaanschen ritus bediend.²⁾

Ik kan mij voorstellen, dat men op zulk een oecumenisch georiënteerde conferentie, waar zendingsarbeiders uit alle taal en volk en natie zijn saamgekomen, om met elkander te spreken over het allen gemeenschappelijke werk, in de gehoorzaamheid aan één Heer en Heiland, die aller Zender is, een gemeenschappelijke avondmaalsviering als iets vanzelfsprekends beschouwt, en meegesleept door het diep gevoel van opgenomen te zijn in zulk een wereldwijde gemeenschap van Christenen, met ontroering aan zulk een avondmaalsbediening deelneemt en er later over schrijft als één van de hoogtepunten der Conferentie (ook in ons hart leeft het verlangen naar een tijd, waarin zulk een avondmaalsgemeenschap met al de geloovigen mogelijkheid en werkelijkheid zal zijn), maar ik geloof dat de deelname aan zulk een avondmaalsviering voor ons toch alleen maar mogelijk is in den kerkelijken weg.

Zelfs ben ik er van overtuigd, dat een gemeenschappelijke avondmaalsviering als te Tambaram (of op welke oecumenische conferentie ook) een waarachtig zoeken van kerkelijke vereeniging in den weg staat.

Een openlijk getuigenis, dat men op grond van

zijn overtuiging niet aan zulk een avondmaalsdienst kan deelnemen, kan m.i. meer bijdragen tot een helderder inzicht in de smadelijke verscheurdheid van het lichaam van Christus en tot een geloovig zoeken-van-eenheid in den door God ons geboden kerkelijken weg, dan een vol ontroering deelnemen aan zulk een avondmaalsviering. Als vanzelf komt dan immers de gedachte op, dat het met de verscheurdheid van Christus' lichaam toch nog wel wat meevalt. „Hier was dat wonder“, lezen wij dan ook in het Tambaramnummer van „De Opwekker“ (Febr. 1939, p. 62), „dat wij allen één lichaam zijn, dewijl we allen eens broods deelachtig zijn“. In werkelijkheid was de tegenstelling tusschen het persoonlijk gevoel van kerkelijke gemeenschap (één lichaam) en de droevige werkelijkheid van kerkelijke verscheurdheid (pluraliteit van vertegenwoordigde kerken) wel heel schrijnend.

Het is er mee als met het zenden van officiële vertegenwoordigers van de eene kerk naar de andere in dezelfde plaats bij de intrede van een predikant. Dat lijkt heel „oecumenisch“, maar in werkelijkheid is het met een waarachtig streven naar kerkelijke eenheid geheel in strijd. Want zulk een „handreiking over de kerkmuren heen“ stompt af voor het besef van de zonde der gescheidenheid en bedekt de voor Christus smadelijke werkelijkheid der verscheuring met een schijn van kerkelijke gemeenschap, die practisch den drang naar waarachtige vereeniging op den achtergrond dringt.

Om deze reden geloof ik ook, dan een niet-deelnemen aan een conferentie-avondmaalsdienst als te Tambaram, met openlijk schuldbelijden voor God, meer dienstbaar is voor een waarachtige heeling van de breuk in Christus' kerk dan een praematuur aanzitten aan den avondmaalstafel met velen, waarmee men kerkelijk te recht of ten onrechte gescheiden leeft. Persoonlijke ontroering door momenteele eenheidservaring bij het gemeenschappelijk gedenken van de breking van Christus' lichaam voor onze zonden belet ons dan de smaadheid te zien, die Christus wordt aangedaan door het tegelijkertijd laten voortbestaan van de breking van Zijn lichaam door onze zonde.

Hoeveel internationale zendingsconferenties als die te Tambaram ook kunnen bijdragen voor het kerkelijk herenigingswerk, door de gemeenschappelijke beraadslaging en discussie over het wezen van de kerk en over haar taak in deze wereld (en ik beschouw den groei van het oecumenisch bewustzijn door zulke samensprekingen wel degelijk als één der vruchten van Tambaram), toch wordt m.i. door zulk een niet door Christus gewilde avondmaalsviering bijna evenveel afgebroken als door de Conferentie zelf aan oecumenisch besef werd opgehouwd, al de hooggestemde lofprijzingen ten spijt.

De noodzaak van samenspreking.

Van veel grooter belang acht ik het feit, dat de conferentie van Tambaram, misschien zelfs meer dan die te Edinburgh en Jeruzalem, duidelijk heeft aangetoond, dat we in de huidige wereld-zendingssituatie allerwege met vrijwel overeenkomstige zendingsvraagstukken te doen hebben. Gemeenschappelijke bespreking daarvan op een conferentie, waar afgevaardigden uit de geheele zendingswereld zijn samengekomen, en welke door degelijke studie en grondig onderzoek is voorbereid, kan niet anders dan vruchtbaar zijn. Als het maar eenigszins mogelijk is, behooren ook Gereformeerden, als buitengewone leden of als gasten of hoe dan ook op zulk een conferentie aanwezig te zijn.

We hebben er veel te leeren. „De zendingsproblemen worden steeds ingewikkelder“, zoo schreef kortgeleden nog onze Hoofdredacteur, naar aanleiding van de inaugurele oratie van Prof. J. H. Bavinek. En hij vervolgt terecht „naast op eigen principiële basis gestelden zendingsarbeid wordt ook een consulteren van andere bij de zending geïnteresseerden steeds noodiger“.

Wij kunnen er ook invloed uitoefenen. Als we maar niet bang zijn om voor onze overtuiging uit te komen. In onzen tijd, nu men ook in de internationale zendingskringen bij het bespreken van allerlei zendingsvraagstukken meer dan vroeger streeft naar een principiële fundeering, waarbij aan de Schrift een steeds meer centrale plaats gegeven wordt, kunnen ook de Gereformeerden hun bijdrage leveren tot een oplossing van deze vraagstukken naar de mate van het hun door God geschonken licht. In dit opzicht hebben de Gereformeerden, die steeds gewoon waren zich op Gods Woord te gronden in al hun zendingswerk, zelfs iets vóór hoven vele andere zendingsarbeiders. En telkens weer blijkt, dat men hereld is om naar ons te luisteren, wanneer met kennis van zaken gesproken wordt. Zoo kunnen ook wij onze bijdrage leveren m.n. in het terugroepen van de wereldzending naar Gods Woord. „De stem en het werk van alle kerken, die leven uit den Bijbel“, schreef Ds Pos terecht in zijn verslag, „is een machtige factor tot behoud“. Prof. J. H. Bavinek zal niet het minst in dit opzicht, dus wat onze Gereformeerde beginselen betreft, een „representatieve figuur“ dienen te zijn. God stelde hem daarin tot een zegen.

Zoolang dergelijke conferenties een louter be-

raads-
en de
seeren
ook v
overw
ik gee
moelij
slag e
wat st
geoorl
overtu

Dat
maak
ferent
deeln
slagig
goed
spreek
bepaal
lijk vo
Dat
moge
deeln
meeged
belang
de Cor
dit we
achte,
thans
weinig
zijn str
georici
Naar n
de plei
verleen
5 minu
eigenha
terwijl
ruinisch
één ge
wereld
streng
gestelde
gaderin
duidelij
mogelijk
in even
deelnan
ties te
kan, da
doende

D
overv
lijk gev
van de
— dat
vroeger
haram
constate
Zending
is gestu
De In
zaam v
van het
„Leeken
„modern
Tambar
het boek
oproep
koers v
Wie d
nalen Ze
in een
niet an
Gode zij
betreft,
Zeker,
dat wij
eerst de
bestude
cussies i
is een k
De ori
Tambara
zonder u
lijken dr
oriënte
stukken.
meening
„Comit
heeft zell
in de ric
En het w
in zijn b
conferent
dich aan
groepen
als een g
mate de
langer he
Het lijk
die tot d
is in het
sche afge
heb er vr
dat de in